

تبیین انتظارات اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران از دانشجویان دکتری در روند انجام رساله

فرید عبادی فرد آذر: استاد و متخصص مدیریت خدمات بهداشتی-درمانی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران. dr_febadi@yahoo.com
 * طاهره دهداری: استادیار و متخصص آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران (*نویسنده مسئول). dehdarit@yahoo.com
 لاله دهداری: دانشجوی کارشناسی ارشد آمار، دانشکده علوم ریاضی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. asal8917@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۴/۶/۲۵

تاریخ دریافت: ۹۴/۳/۲۴

چکیده

زمینه و هدف: دانستن انتظارات اساتید راهنما می‌تواند در افزایش کیفیت پایان‌نامه دانشجویان تحصیلات تکمیلی تأثیرگذار باشد. هدف مطالعه حاضر تبیین انتظارات اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران از دانشجویان دکتری در روند انجام رساله دکتری در قالب یک تحلیل محتوای کیفی می‌باشد.
روش کار: تحقیق با طراحی کیفی بر روی ۲۵ استاد دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۱۳۹۳ با استفاده از نمونه‌گیری مبتنی بر هدف انجام شد. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های بدون ساختار جمع‌آوری و به روش تجزیه و تحلیل محتوایی از نوع Conventional تحلیل شدند. کلیه مصاحبه‌ها ضبط و پیاده شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین سن اساتید مشارکت‌کننده ۴۸/۶ سال با انحراف معیار ۶/۶۰ بود. پس از تحلیل و کدبندی اطلاعات، ۳ مضمون اصلی شامل وظایف دانشجو در فرآیند تحقیق (با ۵ زیر طبقه شامل انتخاب موضوع، آماده‌سازی و ثبت پروپوزال، جمع‌آوری داده‌ها، فرآیند پذیرش مقاله، نگارش و دفاع از رساله)، پیش‌نیازهای لازم برای انجام رساله (با ۵ زیر طبقه شامل پذیرش استاد راهنما، پیش‌نیازهای علمی، انتظارات و توقعات غیرواقع‌بینانه از استاد، مهارت‌های شناختی - روانی لازم و توجه به زمان) و ارتباطات (با ۲ زیر طبقه شامل نحوه برقراری ارتباط با استاد راهنما و برآورده کردن انتظارات گروه آموزشی) به‌عنوان انتظارات اساتید از دانشجویان دکتری ظهور یافتند.

نتیجه‌گیری: آگاه‌سازی دانشجویان دکتری از انتظارات اساتید راهنما در روند انجام رساله می‌تواند به کاهش توقعات و انتظارات غیرواقع‌بینانه و در نهایت افزایش کیفیت رساله منجر شود.

کلیدواژه‌ها: انتظارات، دانشجوی دکتری، استاد راهنما، رساله، مطالعه کیفی

مقدمه

همچنان که در فرآیند انجام رساله از استاد راهنما انتظاراتی وجود دارد، از دانشجو نیز، به‌عنوان فرد مسئول برای انجام پژوهش، انتظاراتی وجود دارد. مطالعات بسیار محدودی در مورد انتظارات اساتید راهنما از دانشجویان دکتری انجام شده است. در محدود مطالعات انجام شده در سطح دنیا تعدادی وظایف دانشجو در فرآیند انجام پژوهش پایان‌نامه مشخص شده‌اند. به‌عنوان مثال Powles و Moses گزارش دادند که اساتید راهنما خود مدیریتی یادگیری و مسئولیت‌پذیری دانشجو در قبال آنچه انجام گرفته را از وظایف دانشجوی تحصیلات تکمیلی می‌دانند (۱۲ و ۱۳). Moses در مطالعه دیگری نشان داد که اساتید راهنما انتظار دارند که دانشجو سخت‌کوش باشد، کاملاً در

چگونگی رابطه بین استاد راهنما- دانشجو یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کیفیت دوره تحصیلات تکمیلی محسوب می‌شود. در درون این روابط، شناخت انتظارات متقابل استاد راهنما و دانشجو از یکدیگر از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد (۱). مطالعات بسیاری در ایران و جهان مورد انتظارات دانشجویان تحصیلات تکمیلی از استاد راهنما انجام شده است (۷-۲). در کل دانشجویان انتظار دارند که استاد راهنمای آنان با روش تحقیق و دیگر علوم پیش‌نیاز آشنا بوده، در کل روند انجام پایان‌نامه آن‌ها را راهنمایی کرده و بازخوردهای دقیق و سریع به آن‌ها ارائه داده و روابط مناسبی با آن‌ها برقرار نماید (۵،۶ و ۸-۱۱).

روش کار

این مطالعه با رویکرد کیفی و روش تحلیل محتوایی (از نوع قراردادی) از اردیبهشت تا شهریور سال ۱۳۹۳ انجام شد. در این مطالعه کیفی، مشارکت‌کنندگان شامل ۲۵ نفر از اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران بودند که دارای تجربه لازم در زمینه انجام و راهنمایی رساله بوده (حداقل راهنمای یک رساله دکتری پایان یافته بودند) و به مشارکت و ارائه تجارب خود در تحقیق حاضر تمایل داشتند. قابل ذکر است که هدف از انجام تحقیق برای اساتید مشارکت‌کننده توضیح داده می‌شد و رضایت‌نامه از آن‌ها برای شرکت در مطالعه گرفته می‌شد. به آن‌ها در محرمانه ماندن اطلاعات حذف شده و بی‌نام بودن مصاحبه‌ها اطمینان داده می‌شد. این مطالعه توسط کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی ایران تأیید شده است. در این مطالعه، نمونه‌گیری مبتنی بر هدف انجام شد. با کسب رضایت از مشارکت‌کنندگان و تعیین وقت و مکان مناسب، جمع‌آوری داده‌های این مطالعه از طرق مصاحبه عمیق انفرادی و بدون ساختار صورت گرفت. مدت هر مصاحبه ثابت نبود و با توجه به موقعیت و روند آن تعیین می‌گردید. معیار توقف نمونه‌گیری، تکراری شدن داده‌ها یا اشباع اطلاعاتی بود (۱۷). مصاحبه‌ها به پرسش‌هایی درباره ویژگی‌های فردی (مانند سن، رشته تحصیل، سابقه تدریس در دانشگاه و تعداد رساله یا پایان‌نامه‌های راهنمایی یا مشاوره شده) شروع می‌شد و سپس از آن‌ها خواسته می‌شد انتظارات خودشان از دانشجویان دکتری را در روند انجام مراحل مختلف رساله ذکر نمایند. پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان به این سؤال، هدایتگر مسیر سؤالات بعدی می‌شد (۱۷). همه مصاحبه‌ها ضبط و نسخه‌برداری می‌شد. تجزیه و تحلیل مستمر و هدفمند داده‌ها همزمان با جمع‌آوری آن‌ها صورت گرفت. مصاحبه‌ها پس از چندین بار مرور، به کوچک‌ترین واحدهای تشکیل‌دهنده و معنی‌دار خود (کد) شکسته و سپس از بازخوانی، بر اساس تشابه معنی طبقه‌بندی شدند. در هر بار مرور، کدهای طبقه‌های فرعی و داده‌های بدون ارتباط یا کم ارتباط کنار گذاشته شدند و پس از نام‌گذاری

اختیار پایان‌نامه بوده و سخت کار کند، پرنرژگی، باهوش، هوشیار و سرسخت باشد و کارها را با سرعت انجام دهد. ضمناً آن‌ها انتظار داشتند که دانشجویان علاقه‌مند به انجام کار پژوهشی باشند، از کار راضی باشند و در فراهم کردن یک محیط خوشایند کاری نقش ایفا کنند (۱۴). حاجی آقاجانی و همکاران نیز بیان کردند که داشتن رابطه مناسب با استاد راهنما، انتخاب موضوع تحقیق و مطالعه در مورد آن، بررسی کارهای انجام شده پیرامون موضوع تحقیق در گذشته، سپری کردن موفق مراحل انجام مطالعه و در نهایت نوشتن رساله که فرصتی برای پرورش مهارت نوشتن و دسته‌بندی دلایل است، از وظایف دانشجوی تحصیلات تکمیلی به شمار می‌رود (۴). Beasley و McQueeney نیز در دو مطالعه جداگانه مواردی مانند انجام مستقل تز، ارائه تز، نوشتن مقاله و مدیریت زمان را از وظایف دانشجوی تحصیلات تکمیلی دانسته‌اند (۱۵) و (۱۶).

ذکر این نکته ضرورت دارد که شناخت تجارب و انتظارات استاد راهنما و دانشجو از یکدیگر در روند انجام رساله به آسانی با پژوهش‌های رایج کمی قابل ارزیابی نیست. درحالی‌که پژوهش‌های کیفی قابلیت و برتری زیادی در شناخت عمیق پدیده‌ها و تبیین عمیق تجارب واقعی دارند (۱۷). بنابراین با توجه به ضرورت شناخت تجارب و انتظارات اساتید راهنما و دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی و آگاه ساختن این دو از انتظارات یکدیگر برای بهبود پژوهش در دوره تحصیلات تکمیلی (۱۸) و با توجه به قابلیت پژوهش‌های تحلیل محتوای قراردادی در تبیین یک پدیده و به دست آوردن درون‌مایه‌های مستقیم و آشکار از تحلیل داده‌ها، بدون تحمیل کردن مقوله یا نظریه‌های از پیش تعیین شده است (۱۹ و ۲۰)، تحقیق کیفی حاضر با هدف تبیین انتظارات اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران از دانشجویان دکتری در روند انجام رساله در قالب یک تحلیل محتوای کیفی (از نوع Conventional) انجام شده است.

مصاحبه قرار گیرند.

یافته‌ها

در جدول ۱، اطلاعات دموگرافی اساتید مشارکت‌کننده در مطالعه آورده شده است. از داده‌های تحقیق، ۱۸۱ کد اولیه غیر تکراری استخراج شد که تحت ۳ مضمون اصلی شامل وظایف دانشجو در فرآیند تحقیق، پیش‌نیازهای انجام رساله و ارتباطات طبقه‌بندی گردید. در جدول ۲، درون‌مایه‌ها، طبقات و زیر طبقات به دست آمده نشان داده شده است. مضمون‌های اصلی و فرعی با جملاتی از بیانات مشارکت‌کنندگان در پژوهش توضیح داده شده‌اند.

درون‌مایه اول: وظایف دانشجو در فرآیند

تحقیق

بر اساس دیدگاه مشارکت‌کنندگان، این درون‌مایه دارای ۵ طبقه اصلی شامل انتخاب موضوع، آماده‌سازی و ثبت پروپوزال، جمع‌آوری داده‌ها، فرآیند پذیرش مقاله، نگارش و دفاع از رساله بود.

الف) انتخاب موضوع: یکی از انتظارات اساتید از دانشجوی دکتری این بود که آن‌ها خودشان موضوع رساله را با توجه به کاربردی بودن و علاقه شخصی انتخاب کنند و در مورد آن جستجوی وسیعی از منابع انجام دهند. ضمناً آن‌ها بیان می‌کردند که دانشجو در انتخاب موضوع باید شرایط و امکانات موجود (خصوصاً در رشته‌های نیازمند وسایل و تجهیزات آزمایشگاهی) را در نظر بگیرد. یکی از مشارکت‌کنندگان بیان کرد که: "دانشجوها اول باید با علاقه موضوع انتخاب کنند. برخی از آن‌ها می‌گن نه موضوع مهمه و نه حیطه آن. می‌گن که فقط آسون باشه و زود تموم بشه یا مثلاً چند تا مقاله حتماً بشه ازش در بیاریم. به علاقه و کاربردی بودن موضوع اهمیتی نمی‌ده. مثل بازاری‌ها شدن. موضوع باید دردی از جامعه را حل کنه". مشارکت‌کننده دیگری چنین اظهار نمود: "دانشجو موضوعی را که می‌ده باید متناسب با شرایط و امکانات گروه باشه. باید به راحتی در گروه و دانشکده تصویب بشه". مشارکت‌کننده

با نام‌هایی که گویای آن‌ها باشد، دوباره بر اساس تشابه معانی در زیر طبقه‌هایی فراگیرتر قرار گرفتند. نام و محتوای طبقات اصلی و فرعی چندین بار بازخوانی شدند و هر بار تغییراتی در تعداد، محتوا و نام طبقات (که باید گویای محتوای هر طبقه باشد) داده شد تا اینکه در نهایت پژوهشگران و مشارکت‌کنندگان توانستند آنچه را در قالب طبقه‌ها، محتوا و نام آن‌ها نمود یافته است را تأیید کنند (۱۹). برای افزایش روایی و پایایی یافته‌ها، از روش‌های پیشنهادی لینکن و کوبا استفاده شد (۱۷). تأمین اعتبار و مقبولیت داده‌ها، از روش درگیری مستمر استفاده شد. محقق بیش از ۴ ماه با مشارکت‌کنندگان در ارتباط بود تا درک بهتری از آنان داشته باشد. از روش بازنگری اعضا نیز برای مقایسه بین آنچه که محقق برداشت نمود با آنچه که منظور مشارکت‌کنندگان بود و نیز از نظرهای اصلاحی آنان استفاده شد. این روش از طریق بازگشت محقق به طرف مشارکت‌کنندگان به‌عنوان یک مرحله تأمین اعتبار صورت گرفت و از آن‌ها سؤال شد که یافته‌ها در مقایسه با تجربیاتشان چگونه است؟ با واکنش مشارکت‌کنندگان نسبت به تجزیه و تحلیل داده‌ها موجبات Incorporated در یافته‌ها فراهم شد. در این روش محقق به طرف مشارکت‌کنندگان به‌عنوان یک مرحله تأمین اعتبار بازگشت می‌کرد. یکی از راهبردهای دیگری که برای تأمین اعتبار و مقبولیت داده‌ها به کار گرفته شد این بود که از طریق سه نفر از همکاران و یک ناظر که افرادی متخصص در زمینه تحقیق کیفی بودند و با روش تجزیه و تحلیل داده‌ها آشنایی داشتند، صحت فرآیند کدگذاری تأیید شد (بازنگری ناظرین). اشباع داده‌ها نیز روش دیگری بود که برای بالا بردن اعتبار مطالعه، مورد استفاده قرار گرفت. برای تأمین قابلیت اعتماد و قابلیت تأیید داده‌ها از روش Trial Audit یعنی جمع‌آوری نظام‌مند مدارک و قبول ممیزی داده‌ها و استنتاج بر اساس آن‌ها استفاده شد. برای ارزیابی و تأمین قابلیت انتقال داده‌ها (Transferability) سعی شد اساتید مشارکت‌کننده از میان رشته‌ها و گروه‌های مختلف در دانشگاه علوم پزشکی ایران انتخاب شده و مورد

جدول ۱- اطلاعات دموگرافی اساتید مشارکت کننده در مطالعه (n=۲۵)

متغیر	میانگین	انحراف معیار	تعداد	درصد
سن	۴۸/۶	۶/۶۰	-	-
جنسیت				
زن			۱۴	۵۶٪
مرد			۱۱	۴۴٪
رشته تحصیلی				
آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت			۱	۴٪
مهندسی بهداشت محیط			۲	۸٪
تغذیه			۲	۸٪
فارماکولوژی			۲	۸٪
بیوشیمی			۲	۸٪
آناتومی			۲	۸٪
انگل شناسی			۲	۸٪
باکتری شناسی			۱	۴٪
ایمونولوژی			۲	۸٪
پرستاری			۱	۴٪
فیزیک پزشکی			۲	۸٪
مدیریت خدمات بهداشتی- درمانی			۱	۴٪
ژنتیک پزشکی			۱	۴٪
اپیدمیولوژی			۱	۴٪
هماتولوژی			۱	۴٪
ویروس شناسی			۲	۸٪
تعداد سال های تدریس	۱۴/۴	۸/۶۸	-	-
تعداد رساله ها یا پایان نامه های مشاوره یا راهنمایی شده	۲۳/۳	۱۵/۱۲	-	-

حیوان وسیله است. معلومه که حیوان داره درد می کشه. از بیهوشی در آمده و نمی کنه یک مقدار ماده بیهوشی به حیوان بده. حیوان داره جیغ می کشه و اون کار خودشو می کنه. بعد از جراحی هم اونو به حال خودش رهاس می کنه. اونو نمی ذاره توی جای گرم تا کم کم به هوش بیاد". همچنین آن‌ها انتظار داشتند دانشجو، کار خود را مستقل و با کیفیت انجام دهد و با نظم و انضباط، پیگیر کار باشد. یکی از مشارکت کنندگان چنین اظهار نمود: "اولین انتظار من از دانشجوی دکتری اینه که پیگیر کارش باشه". مشارکت کننده دیگری بیان کرد: " دانشجو باید داده‌ها را کامل جمع کنه. با وسواس کار کنه. کیفیت برایش مهم باشه". مشارکت کننده دیگری گفت: "دوست دارم دانشجو هام مستقل باشن؛ اما نیستن. زمان ما استادها فقط نظارت داشتن؛ اما حالا نه باید ریز به ریز یادشون بدی. دانشجوی دکتری باید تا ۸۰ درصد و دانشجوی ارشد باید تا ۵۰ درصد مستقل

دیگری بیان کرد: "دانشجوها باید عمیقاً وارد موضوع بشن. مقالات را بخون".

ب) آماده سازی و ثبت پروپوزال: انتظار دیگر اساتید از دانشجویان دکتری در زمینه آماده سازی و ثبت پروپوزال اعم از مرور وسیع بر منابع و همچنین نگارش پروپوزال بود. یکی از مشارکت کنندگان چنین اظهار نمود: "دانشجو باید قبل از نوشتن پروپوزال این قدر مقاله بخونه که حتی بتونه یک مقاله مروری بنویسه". مشارکت کننده دیگری بیان کرد: "دانشجو باید به قدری پروپوزال را خوب نوشته باشه که وقتی می خواهد کار را شروع کنه، هیچ ابهامی برای خودش وجود نداشته باشه توی روش کارش".

پ) جمع آوری داده‌ها: اساتید انتظار داشتند که دانشجو باید در روند جمع آوری داده‌ها، اخلاق پژوهش را رعایت کند. یکی از مشارکت کنندگان درگیر در کارهای آزمایشگاهی چنین اظهار نمود: "کار با حیوانات را بلد نیستن. فکر می کنن

جدول ۲- درون مایه ها، طبقات و زیر طبقات مرتبط با انتظارات از اساتید راهنما از دانشجویان دکتری در روند انجام رساله

درون مایه ها	طبقه	زیر طبقه
	انتخاب موضوع	۱. علاقه شخصی دانشجو، ۲. در نظر گرفتن شرایط و امکانات موجود، ۳. کاربردی بودن، ۴. مرور وسیع بر مطالعات قبلی
وظایف دانشجو در فرآیند تحقیق	آماده سازی و ثبت پروپوزال	۱. مرور وسیع قبل از نوشتن پروپوزال، ۲. نوشتن پروپوزال
	جمع آوری داده ها	۱. رعایت اخلاق پژوهش، ۲. انجام مستقل کار، ۳. انجام کار با کیفیت، ۴. پیگیر بودن، ۵. نظم، ۶. ادامه مطالعه در حوزه موضوع
	نگارش و دفاع از رساله	۱. نگارش رساله، ۲. دفاع از رساله، ۳. اصلاح نکات پیشنهادی راهنما
	فرایند پذیرش مقاله	۱. آماده سازی مقاله، ۲. تعداد مقالات مستخرج از تز، ۳. نوع مجله جهت چاپ مقاله، ۴. رعایت اخلاق پژوهشی
	پذیرش استاد راهنما	۱. اعتماد به توصیه های راهنما، ۲. پذیرش استاد راهنما از نظر علمی، ۳. با استاد دارای تخصص در زمینه موضوع تز، کار کند.
	پیش نیازهای علمی	۱. آشنایی با نرم افزارهای مرتبط با تحقیق، ۲. آشنایی با روش جستجوی مقاله، ۳. آشنایی با روش تحقیق، ۴. آشنایی با آمار، ۵. توانایی خواندن و ترجمه متون انگلیسی، ۶. آشنایی با فتوشاپ و اندنت، ۷. آگاهی از نکات ایمنی در آزمایشگاه، ۸. آشنایی با برخی کارهای آزمایشگاهی، ۹. آشنایی با اصول کار با کامپیوتر، ۱۰. آشنایی با ابزار سازی (پرسشنامه)، ۱۱. آشنایی با حداقل استانداردها برای نوشتن مقالات
پیش نیازهای لازم برای انجام رساله		۱. دادن پروپوزال آماده توسط راهنما، ۲. مرور منابع توسط استاد، ۳. یافتن مجلات معتبر برای چاپ مقاله، ۴. انجام کار توسط استاد، ۵. دفاع توسط استاد راهنما، ۶. نوشتن مقاله توسط راهنما
	انتظارات و توقعات غیر واقع بینانه از استاد	۷. عدم توقع از ۲۴ ساعته بودن پاسخگویی استاد، ۸. انتظار تحلیل داده ها توسط استاد، ۹. ایده دادن توسط استاد راهنما، ۱۰. حل مشکلات توسط استاد راهنما، ۱۱. مشخص شدن مسیر توسط راهنما، ۱۲. ادیت رساله توسط استاد
	مهارت های شناختی-روانی لازم	۱. علاقه به یادگیری، ۲. پذیرفتن انتقادات، ۳. داشتن تفکر خلاقانه علمی، ۴. غرور نداشتن در مورد اینکه همه چیز را می داند، ۵. محدودیت های سیستم
	در نظر داشتن زمان نحوه برقراری ارتباط با استاد راهنما	۱. مدیریت زمان، ۲. گزارش مرتب از داده ها، ۳. عدم ایجاد وقفه در روند انجام کار، ۵. تمام وقت بودن
ارتباطات		۱. ارتباط دوستانه بر مبنای ضوابط و اصول، ۲. صداقت، ۳. آراستگی ظاهر و پوشیدن لباس مناسب
	برآورده کردن انتظارات گروه آموزشی	۱. کمک به فعالیت های آموزشی و پژوهشی گروه، ۲. شرکت در ژورنال کلاب ها و سمینارهای گروه، ۳. تعامل خوب با پرسنل و مسئولین بخش

از دانشجوی دکتری داشتند. یکی از مشارکت کنندگان چنین اظهار نمود: "دانشجو باید از همان اول فرمت پایان نامه را بدون چطور بنویسد. توی کتابخانه که نگاه می کنی فرمت ها با هم فرق دارن. یکیش ۴ فصله. یکیش ۵ فصله". مشارکت کننده دیگری گفت: "محتوای تز باید ادیت بشه و بعد به استاد داده بشه. اصلاً برخی ها ویرگول را نمی دونند چیه؟ نقطه نمی دارن. ترجمه تحت اللفظی می کنن. جمله ها واضح نیست". مشارکت کننده دیگری اظهار داشت که: "دانشجوها عموماً باید با راهنمایی و چکش کاری استاد، تز را بنویسن. نکات پیشنهادی را باید اصلاح کنن تا موقع دفاع مشکلی پیش نیاد". از جمله انتظارات دیگر اساتید این بود که دانشجو

باشه". مشارکت کننده دیگری بیان کرد: "دانشجو باید ساعات کاریش در آزمایشگاه منظم باشه. نظم و نظافت را رعایت کنه. در پایان کار ظرفاشو بشوره و وسایل رو مرتب کنه". همچنین اساتید بیان کردند که دانشجو باید در حین جمع آوری داده ها، مطالعه در حوزه موضوع رساله خود را ادامه دهد. یکی از مشارکت کنندگان چنین اظهار نمود: "دانشجوها باید مطالعات جانبی در مورد موضوع رساله را در کنار کار عملی شون داشته باشن. باید در مورد موضوع رسالتش کتاب و مقاله بخونه و مسلط باشه".

ت) نگارش و دفاع از رساله: نگارش مناسب رساله و اعمال بازخوردهای استاد راهنما و اصلاح نکات پیشنهادی از جمله انتظاراتی بود که اساتید

علمی قبول داشته باشه". همچنین یکی از نکاتی که در ۲ مصاحبه به آن اشاره شد این بود که دانشجوی بعد از انتخاب موضوع باید با استاد مناسب که در آن حوزه کار کرده، رساله را بردارد. یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "دانشجو اول از همه باید بدونه تو کدوم مسیر می‌خواد کار بکنه. باید بره و با استاد دارای تخصص در زمینه موضوع کار کنه".

ب) پیش‌نیازهای علمی: آشنایی با نرم افزارهای مرتبط با کار، رعایت نکات ایمنی در آزمایشگاه، آشنایی با روش تحقیق، آمار، خواندن و ترجمه متون انگلیسی، فتوشاب و اندنت، تکنیک‌های آزمایشگاهی، اصول کار با کامپیوتر، ابزارسازی (طراحی پرسش‌نامه) و حداقل استانداردها برای نوشتن مقالات، یازده پیش‌نیازی بودند که اساتید انتظار داشتند دانشجویان باید قبل از شروع رساله داشته باشند. یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "بار نوشتن مقاله به دوش اساتید است. چون دانشجویها، انگلیسی ضعیفی دارن و چیزی که می‌نویسن به درد نمی‌خوره". مشارکت‌کننده دیگری گفت: "کارها و تکنیک‌های آزمایشگاهی را باید دانشجوی بلد باشه. کار با پیت، سمپلر. در آوردن حجم‌های مایعات. روش‌های نگهداری مواد بیولوژیک و کنترل کیفی دستگاه‌ها و وسایل". یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "دانشجو باید ایمنی خودش در آزمایشگاه را رعایت کنه. مثلاً اگر با پرتو یا مواد شیمیایی می‌خواد کار کنه باید با اصول ایمنی و کار با اوم مواد را بدونه". مشارکت‌کننده دیگری گفت: "دانشجوی دکتری باید با روش تحقیق، آمار، روش نوشتن پروپوزال، اندنت، اس. پی. اس و نوشتن مقاله آشنا باشه و تسلط نسبی به زبان انگلیسی و کامپیوتر داشته باشه تا به دیگران وابسته نباشه".

پ) انتظارات و توقعات غیر واقع‌بینانه از استاد: دادن پروپوزال آماده توسط راهنما، مرور منابع توسط استاد، یافتن مجلات معتبر برای چاپ مقاله، انجام کار توسط استاد، دفاع توسط استاد راهنما، نوشتن مقاله توسط راهنما، عدم توقع از ۲۴ ساعته بودن پاسخ‌گویی استاد (حتی در روزهای تعطیل و ساعات استراحت استاد)، انتظار

باید خودش از رساله خودش دفاع کند. یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "یک پژوهشگر خوب باید یک پرزنتیشن خوب داشته باشه. دانشجوی باید خودش از خودش دفاع کنه".

ث) فرآیند پذیرش مقاله: توجه به آماده‌سازی مقاله، اخلاق در پژوهش، تعداد مقالات مستخرج از تز و نوع مجله جهت چاپ مقاله، انتظاراتی بود که اساتید از دانشجویان داشتند. یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "دانشجو برای نوشتن مقاله باید تفکرش را جمع کنه. اول ببینه که می‌خواد چه نتایجی از رساله را در مقاله ارائه بده. برای خودش دسته‌بندی کنه که آیا کل داده‌ها را می‌خواد در ۱ مقاله بنویسه یا اینکه در چند مقاله. قبل از اینکه قلم رو برداره و بنویسه باید تکلیفش رو با داده‌های رساله و خودش روشن کنه". یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "من انتظار دارم در مقالات بعد از فارغ‌التحصیلی، اسامی اساتید راهنما و مشاور باشه. دانشجوی باید ترتیب اسامی را در مقاله با من هماهنگ کنه". مشارکت‌کننده دیگری گفت: "من انتظار دارم دانشجوی حداقل استانداردهای آموزشی یعنی ۲ مقاله را از تزش بیرون بیاره". مشارکت‌کننده دیگری اظهار داشت که: "IF مجله‌ای که مقاله رو می‌فرسته باید خوب باشه. به شرط اینکه امکانات مالی پروژه هم خوب بوده باشه". مشارکت‌کننده دیگری بیان کرد که: "دانشجو نباید تو نوشتن مقاله بی‌اخلاقی سهوی بکنه. یک مقاله را چند جا بفرسته".

درون‌مایه دوم: پیش‌نیازهای انجام رساله

بر اساس دیدگاه مشارکت‌کنندگان، این درون‌مایه دارای ۵ طبقه اصلی شامل پذیرش استاد راهنما، پیش‌نیازهای آموزشی، انتظارات و توقعات غیر واقع‌بینانه از استاد، مهارت‌های شناختی - روانی لازم و در نظر داشتن زمان بود.

الف) پذیرش استاد راهنما: پذیرش استاد راهنما از نظر علمی و اعتماد به توصیه‌های علمی او از جمله انتظارات اساتید راهنما از دانشجویان در روند انجام رساله بود. یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "دانشجو باید استادش را از نظر

مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "علاقه و اعتقاد قلبی داشته باشه به کاری که انجام می‌ده". مشارکت‌کننده دیگری گفت: "برخی از دانشجویها چون فکر می‌کنن واردن به همین خاطر از انتقاد بدشون می‌آد. در حالی که من با انتقاد دارم راه را یادش می‌دم". مشارکت‌کننده دیگری گفت: "دانشجو باید تفکرش را به کار بیندازه و خلاقیت علمی داشته باشه توی کارش. البته باید مرز بین خلاقیت و تصور و خیال پردازی را رعایت کنه". مشارکت‌کننده دیگری بیان کرد که: "دانشجوی دکتری باید محدودیت‌ها را درک کنه. طلب کار نباشه. بدونه که مشکلات وجود دارن. استانداردها و توقعاتش رو در حد امکانات کشور و دانشگاه و دانشکده قرار بده و نه اندازه هاروارد و غیره. اگر اینها را درک نکنه فکر می‌کنه حقش ضایع شده و این باعث تقابل می‌شه".

ث) در نظر گرفتن زمان: مدیریت زمان از انتظارات مهمی بود که اکثر اساتید به آن اشاره داشتند. یکی از مشارکت‌کنندگان چنین اظهار نمود: "دانشجو باید خودش احساس مسئولیت کنه که در یک پریود زمانی مشخص پایان نامه را تمام کنه. خودش را موظف کنه که شده هر روز کاری انجام بده تا به نتیجه مطلوب در چارچوب زمانی پروپوزال برسه". یک انتظار مهم دیگر اساتید راهنما، گزارش‌های مرتب دانشجویان در فواصل زمانی مشخص به استاد راهنما، تمام وقت بودن و عدم ایجاد وقفه در روند انجام کار بود. یکی از مشارکت‌کنندگان چنین اظهار نمود: "در حین کار دانشجو باید نتایج کارش را مرتب به استاد ارائه بده. گزارش هفتگی بده". مشارکت‌کننده دیگری گفت: "دانشجوی دکتری باید کار را به صورت مستمر و مداوم انجام بده. کار را برای لحظه آخر نندازه". یکی از مشارکت‌کنندگان چنین اظهار نمود: "دانشجو باید در طول روز در دسترس باشه. باید تمام وقت رو رسالتش کار کنه. برخی موقع‌ها ما دنبال دانشجویها می‌گردیم".

درون‌مایه سوم: ارتباطات

بر اساس دیدگاه مشارکت‌کنندگان، این درون‌مایه دارای ۲ طبقه اصلی شامل نحوه برقراری

تحلیل داده‌ها توسط استاد، ایده دادن توسط استاد راهنما، حل مشکلات توسط استاد راهنما، مشخص شدن مسیر توسط راهنما و ادیت رساله توسط استاد، دوازده انتظار غیر واقع بینانه ای بودند که اساتید بیان می‌کردند در دانشجویان وجود دارد. یکی از مشارکت‌کنندگان چنین اظهار نمود: "دانشجو باید دانش جو باشه و خودش بره یاد بگیره. حتی برخیشون پروپوزال آماده هم می‌خوان". مشارکت‌کننده دیگری گفت: "دانشجو نباید انتظار مرور بر منابع توسط استاد را داشته باشه". یکی از مشارکت‌کنندگان چنین اظهار نمود: "درسته که من باید دست دانشجویم رو بگیرم، ولی قرار نیست بغلش کنم و راش ببرم. من فقط می‌تونم دستش را بگیرم. نمی‌تونم بگم بیا بغلم تا بریم. برخی از دانشجویهای ما انتظارشون اینه که استاد کارشون را انجام بده". مشارکت‌کننده دیگری بیان کرد که: دانشجو نباید انتظار داشته باشه که استاد تو جلسه دفاع به سؤالات جواب بده و یک جورایی از اون دفاع کنه". مشارکت‌کننده دیگری بیان کرد: "دانشجو نباید انتظار داشته باشه که استادش حتی روزای جمعه هم پاسخ بده. شماره تلفنم را بهشون می‌دم. باید ترجیحا در ساعت‌های اداری مراجعه کنه و تماس بگیره". مشارکت‌کننده دیگری اظهار کرد: "دانشجو نباید از استاد توقع ایده دادن داشته باشه". مشارکت‌کننده دیگری چنین بیان کرد که: "دانشجو آخر رساله می‌آد و می‌گه من بلد نیستم داده‌هام رو تحلیل کنم. اون موقع استاد مجبور می‌شه خودش داده‌ها را آنالیز کنه". یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "دانشجو وقتی می‌خواد تزر را به ما بده حداقل یک بار ویرایش ادبی شده باشه. کار من اینه که داده‌هاش را ببینم. روی چیزای دیگه فوکوس کنم. کار من ادیت تزر و فوکوس بر ایرادات ادبیاتی تزر نیست".

ت) مهارت‌های شناختی - روانی لازم:

اساتید راهنما بیان داشتند که دانشجو باید به یادگیری علاقه مند باشد، انتقادات را بپذیرد، تفکر خلاقانه علمی داشته باشد، غرور نداشته باشد که همه چیز را می‌داند و محدودیت‌های موجود در سیستم آموزشی را درک کند. یکی از

آزمایشگاه) از انتظارات دیگر اساتید قلمداد شد. مشارکت‌کننده چنین اظهار داشت که: "دانشجوی دکتری باید با مسئولین بخش‌ها و آزمایشگاه‌ها و زیر دستاش تعامل و ارتباط خوبی برقرار کند".

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از درون‌مایه‌های اصلی به دست آمده در این مطالعه، وظایف دانشجو در فرآیند تحقیق با ۵ زیر طبقه شامل انتخاب موضوع، آماده‌سازی و ثبت پروپوزال، جمع‌آوری داده‌ها، فرآیند پذیرش مقاله، نگارش و دفاع از رساله) بود. مطالعات نشان می‌دهند که اکثر دانشجویان انتظار دارند که خود موضوع پایان‌نامه را انتخاب کنند (۱۴) و اساتید راهنما به آن‌ها در انتخاب موضوع با توجه به مسائلی چون منابع مالی، دوره زمانی تعیین شده و تخصص مرتبط با رشته کمک نمایند (۶). این انتظار با انتظارات به دست آمده با اساتید شرکت‌کننده در این مطالعه و نتایج مطالعه حاجی آقاجانی و همکاران (۴) همخوانی دارد. لذا توقع ایده دادن توسط استاد راهنما که یکی از توقعات غیر واقع بینانه دانشجویان در این مطالعه معرفی شد، باید از ابتدای شروع رساله به دانشجو یادآوری شود. در مطالعه حاضر، اساتید انتظار داشتند که دانشجو باید برای نوشتن پروپوزال، مروری وسیع بر منابع انجام داده و پروپوزال را خوب بنویسد تا تمام مراحل کار برایش روشن باشد. درحالی‌که برای دانشجویان نوشتن پروپوزال یک چالش مهم محسوب می‌شود (۹)، اما بررسی کارهای انجام شده در گذشته پیرامون موضوع تحقیق، اهمیت زیادی برای نوشتن پروپوزال دارد (۵). این وظیفه باید به اطلاع دانشجو رسانیده شود و او نباید انتظار دادن پروپوزال آماده توسط استاد راهنما (که توسط برخی اساتید شرکت‌کننده در این مطالعه نیز عنوان شده بود) را داشته باشد. انتظار دیگر اساتید از دانشجویان، نوشتن مقاله و محتوای رساله توسط خودشان بود. آن‌ها بیان می‌کردند که دانشجو باید خود مقاله و رساله را بنویسد و آن‌ها او را برای بهبود کیفیت راهنمایی می‌کنند. ضمناً اساتید معتقد بودند که دانشجو قبل از شروع رساله باید در کلاس‌های مقاله‌نویسی، نگارش متون

ارتباط با استاد راهنما و برآورده کردن انتظارات گروه آموزشی بود.

الف) نحوه برقراری ارتباط با استاد راهنما: اساتید انتظار داشتند که دانشجویان دکتری با آن‌ها ارتباط دوستانه البته بر اساس مجموعه‌ای از ضوابط و اصول داشته باشند. به‌عنوان نمونه یکی از مشارکت‌کنندگان چنین اظهار نمود: "ارتباط استاد- دانشجو باید مودبانه و دوستانه باشد؛ اما بر مبنای ضوابط و اصول و مقررات باشد و معیار داشته باشد". مشارکت‌کننده دیگری گفت: "دانشجو باید مرز بین دوستی با استاد و کار علمی را بدون. برخی دانشجویان حرمت نگه نمی‌دارن و سوء استفاده می‌کنن". دومین انتظار اساتید از دانشجویان دکتری، داشتن صداقت بود که توسط برخی اساتید مهم قلمداد شده بود. یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "صداقت برای دانشجوی دکتری مهمه. چون روند رساله طولانیه. نباید دروغ بگه". در یک مصاحبه به آراستگی ظاهر و پوشیدن لباس مناسب دانشجو اشاره شده بود. آن مشارکت‌کننده اظهار داشت که: "دانشجو وقتی پیش استادش می‌آد یا توی آزمایشگاه داره کار می‌کنه باید آراسته لباس بپوشه و ظاهر متینی داشته باشه".

ب) برآورده کردن انتظارات گروه آموزشی: اساتید انتظار داشتند که دانشجویان علاوه بر کارهای رساله، در فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی گروه آموزشی مربوطه نیز درگیر شوند. یکی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشت که: "یک دانشجوی دکتری خوب باید یک دانشجوی ارشد را هم هدایت کنه. این باعث می‌شه تجربه خوبی برایش بشه". مشارکت‌کننده دیگری بیان کرد که: دانشجوی دکتری وقتی وارد گروه می‌شه عضو گروهه. در همه جای دنیا همینه. باید درگیر بشن توی گروه؛ اما عملاً هیچ کدومشون توی گروه نیستن". در یک مصاحبه به شرکت در ژورنال کلاب‌ها و سمینارهای گروه اشاره شده بود. آن مشارکت‌کننده چنین اظهار داشت که: "دانشجوی پی.اچ. دی باید در سمینارها و ژورنال کلاب‌های گروه شرکت کنه". در یک مصاحبه نیز تعامل مناسب با پرسنل و مسئولین بخش (خصوصاً

در این دوره مایه این بود که دانشجو ابتدا باید استادش را از لحاظ علمی بپذیرد و سپس رساله را شروع کند. نتایج یک مطالعه نشان داد که معیار پذیرش استاد راهنما برای برخی دانشجویان، ویژگی حرفه ای او و برای برخی دیگر از دانشجویان ویژگی های غیر حرفه ای او مانند حمایت و ایجاد تعادل بین خلاقیت و انتقاد مؤثر بوده است (۲۳). لذا انتخاب استاد راهنما با توجه به تمایل دانشجو برای کار با آن استاد می تواند این پیش نیاز مهم انجام رساله را مرتفع سازد. در این مطالعه اساتید انتظار داشتند که دانشجوی دکتری باید مجموعه ای از پیش نیازهای علمی مانند دانستن اصول روش تحقیق، آمار، اصول ایمنی در آزمایشگاه، کار در آزمایشگاه و غیره را بداند. عابدین و همکاران نیز در مطالعه خود نشان دادند که دانشجوی دکتری خود باید با روش تحقیق، روش نگارش متن رساله، تکنیک های کار و همچنین تحلیل عمیق داده که از پیش نیازهای مهم انجام رساله هستند، آشنا باشد و مدیریت زمانی تحقیق را خود به دست گیرد (۲۴). Holtzhausen نیز نشان داد که عدم تسلط به زبان انگلیسی یکی از موانع برای نوشتن خوب تز به زبان آکادمیک می باشد (۲۵). در این مطالعه، اساتید بیان داشتند که دانشجو باید به یادگیری علاقه مند باشد، انتقادات را بپذیرد، تفکر خلاقانه علمی داشته باشد و از استاد انتظارات غیر واقع بینانه نداشته باشد. این انتظارات با سایر مطالعات مشابه همخوانی دارد (۱۴). مطالعات نشان می دهند که دانشجویان اعتقاد دارند که باید در فرآیند انجام تحقیق پایان نامه، توانایی مدیریت گام به گام و زمانی پروژه، تفکر مستقل، اعتماد به نفس، تفکر انتقادی و توانایی پژوهشی خود را تقویت کنند (۱۸ و ۲۶). دانشکده های تحصیلات تکمیلی باید وظایف استاد راهنما و دانشجو را به صورت جامع مشخص کنند و به دو طرف آموزش دهند (۲۷).

ارتباطات با ۲ زیر طبقه شامل نحوه برقراری ارتباط با استاد راهنما و برآورده کردن انتظارات گروه آموزشی، سومین درون مایه اصلی ظهور یافته در این مطالعه بود. با اینکه به نحوه و کیفیت رابطه

انگلیسی و ویراستاری و غیره شرکت کند تا بتواند به خوبی از عهده نوشتن مقاله و رساله بر آید. مطابق با قوانین بسیاری از دانشگاه ها، دانشجو موظف است حداقل دو مقاله پژوهشی مستخرج از نتایج رساله را در نشریات معتبر به چاپ برساند (۲۱). مطالعات نشان می دهد که این انتظار اساتید با انتظار دانشجویان مطابقت دارد (۱۵). دانشجویان معتقدند که خود باید مقاله را بنویسند و انتظار دارند که استاد راهنما مقاله و متن رساله نوشته شده توسط آن ها را در مدت زمان کوتاه بخواند و به انتشار مقاله در مجلات معتبر کمک کند (۱۸). لذا انتظار نوشتن مقاله و یا رساله توسط استاد راهنما انتظاری است غیر واقع بینانه که باید به دانشجو متذکر شد. ضمناً تشکیل کلاس های پیش نیاز مانند مقاله نویسی و الزام دانشجویان برای شرکت در این کلاس ها و کسب مدرک شرکت می تواند تا حدی به بهبود کیفیت مقالات و متن رساله نگارش شده کمک نماید و از بار کاری اساتید راهنما بکاهد. رعایت اخلاق پژوهش، انجام مستقل کار (تا ۸۰ درصد)، انجام کار با کیفیت، پیگیری بودن، نظم و ادامه مطالعه در حوزه موضوع از دیگر انتظارات اساتید از دانشجویان در روند جمع آوری داده های رساله بودند. این یافته ها با یافته های سایر مطالعات مشابه همخوانی دارد (۱۴-۱۲). به منظور جلوگیری از سوء تفاهم در این انتظارات بهتر است یک تفاهم نامه از انتظارات متقابل استاد راهنما و دانشجوی دکتری تدوین و توسط طرفین امضا شود. دو طرف باید بر سر مهارت های کلیدی برای مدیریت رساله و انجام وظایف به توافق برسند. بستن این قرارداد، به عنوان یک رابطه مستند بین استاد راهنما و دانشجو، سبب توزیع مسئولیت بین طرفین می شود که خود مانعی برای درگیری های بالقوه بین استاد و دانشجو محسوب می شود (۲۲). دومین درون مایه اصلی به دست آمده در این تحقیق، پیش نیازهای لازم برای انجام رساله با ۵ زیر طبقه شامل پذیرش استاد راهنما، پیش نیازهای علمی، انتظارات و توقعات غیر واقع بینانه از استاد، مهارت های شناختی - روانی لازم و در نظر گرفتن زمان بود. اولین طبقه انتظار اساتید

کارشناسی ارشد مطالعه نشده‌اند. پیشنهاد می‌شود در قالب مطالعه مشابه، انتظارات اساتید راهنما از دانشجویان کارشناسی ارشد نیز تبیین شود.

تقدیر و تشکر

این مطالعه قسمتی از طرح پژوهشی مصوب مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران تحت عنوان تبیین انتظارات متقابل استاد راهنما و دانشجوی دکتری در فرآیند انجام رساله: یک تحلیل محتوای کیفی با کد ۲۴۱۶۰-۱۳۳-۰۳-۹۲ می‌باشد. از همکاری اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران که در این مطالعه شرکت کردند، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

1. Kiley M. The role of expectation in the crosscultural postgraduate research experience. Centre for Educational Development and Academic Methods, Australian National University. Available from: <http://www.qpr.edu.au/1998/kiley1998.pdf> (Accessed: 2015 Jan 11).
2. Khodayarian M, Mirmohammadi J, Salimi T, Araban M, Mojahed S, Resaee M. Determining the competency dimensions of supervisor professor from the nursing students' viewpoints: A qualitative study. *Iranian J Med Edu* 2011; 11(4):332-46. [Persian].
3. Derakhshanfar H, Shahrami A, Hatam abadi H, Amini A, Sharifi E. The attitude of medical students towards the criteria for selection of supervisor attendance and Dissertation topic in Shahid Beheshti University of Medical Sciences. *J Edu Dev Jondishapour* 2012; 3(4):49-57. [Persian].
4. Haji Aghajani S, Ghorbani R, Jenabi M, Saberian M, Rashidi Pour A, Malek M. Instructors' performance, election, duties and responsibilities from students' points of view in Semnan Medical University, 2001-02. *J Babol Univ Med Sci* 2003; 5(5):12-7. [Persian].
5. Haksever AM, Manisali E. Assessing supervision requirements of Ph.D students: the case of construction management and engineering in the UK. *Euro J Engin Educ* 2000; 25(1):19-32.
6. Spear RH. Supervision of research students: responding to student expectations. Department of Nuclear Physics, Research School of Physical Sciences and Engineering, the Australian National University, Canberra, ACT 0200, 2000. Available from: <http://hdl.handle.net/1885/41534> (Accessed: 2015 Jan 11).

بین استاد راهنما - دانشجوی کمتر از ابعاد دیگر بها داده می‌شود، ولی این جنبه نقش مهمی در دستیابی به اهداف پژوهش در دوره تحصیلات تکمیلی دارد (۲۸). اساتید شرکت کننده در مطالعه حاضر برای صداقت دانشجوی اهمیت زیادی قائل بودند و معتقد بودند که ارتباط دانشجوی-استاد باید دوستانه و در چارچوب اصول و ضوابط اخلاقی باشد. نتایج مطالعات دیگر نشان می‌دهد که بهبود ارتباط بین فردی و غیر کلامی اساتید و دانشجویان می‌تواند رضایت آن‌ها را از فرآیند یادگیری افزایش دهد (۲۹ و ۳۰). انتظار دوم اساتید در این طبقه این بود که دانشجویان باید در فعالیت‌های گروه آموزشی مشارکت داشته باشند و دستیار گروه باشند. نتایج یک مطالعه نشان داد که برخی از دانشگاه‌ها از دانشجویان دکتری به‌عنوان دستیاران آموزشی برای تدریس دانشجویان کارشناسی یا سایر کارکنان استفاده می‌کنند تا بدین وسیله مهارت تدریس را در آنان پرورش دهند (۳۱). مطالعات دیگری نشان داده‌اند که شرکت در سمینارها، کارگاه‌ها و کار به‌عنوان دستیار پژوهشی از وظایف دانشجویان دکتری محسوب می‌شود (۳۲). روشن کردن این انتظارات برای دانشجویان در ابتدای شروع به تحصیل ضرورت دارد.

اساتید راهنما انتظارات متفاوتی از دانشجویان دکتری دارند. این انتظارات از شروع مطالعه یعنی نقطه انتخاب موضوع تحقیق شروع می‌شود و تا نوشتن مقاله مستخرج از تز و ارائه رساله ادامه می‌یابد. ضمناً اساتید انتظار دارند که دانشجوی قبل از شروع به انجام رساله، مجموعه‌ای از پیش‌نیازها را برای انجام بهتر تحقیق داشته باشد و در خود پیروارند. همچنین از دیدگاه اساتید، دانشجوی باید روابط مناسبی با استاد راهنما برقرار نماید. از این نتایج می‌توان در تنظیم کوریکولوم آموزشی-پژوهشی دانشگاه در مورد وظایف دانشجویان دکتری استفاده کرد.

این مطالعه دارای محدودیت‌هایی بود. اولین مورد عدم تعمیم‌پذیری یافته‌های کیفی این مطالعه به اساتید سایر دانشگاه‌ها می‌باشد. ضمناً در این مطالعه دانشجویان

23. Fraster R, Mathews A. An evaluation of the desirable characteristics of a supervisor. *Australian Univ Rev* 1999;42(1):5-7.
24. Abiddin ZN, Ismail A, Ismail A. Effective supervisory approach in enhancing postgraduate research studies. *Int J Humanities Soc Sci* 2011; 1(2):206-17.
25. Holtzhausen SM. The supervisor's accountability versus postgraduates' responsibility within the academic writing arena. *South African J High Edu* 2005; 19(1):89-100.
26. Pitchforth J, Beames S, Thomas A, Falk M, Farr C, Gasson S, et al. Factors affecting timely completion of a PhD: a complex systems approach. *J Scholarship Teach Learn* 2012; 12(4):124-35.
27. Donald JG, Saroyan A, Denison DB. Graduated student supervision policies and procedures: a case study of issues and factors affecting graduate study. *Can J High Edu* 1995; 3:71-92.
28. Styles I, Radloff A. The synergistic thesis: student and supervisor perspectives. *J Further Hig Edu* 2001;25(1):97-106.
29. Sabahi Bidgoli M, Afaze MR, Sayedi Arani HR, Mirhosseini F, Shahri S. Students' Viewpoints on advisors' nonverbal communication skills: a survey in schools of health and allied health sciences in Kashan University of Medical Sciences. *Iranian J Med Edu* 2012; 12(9):656-665. Persian.
30. Ghadirian L, Sayarifard A, Majdzadeh R, Rajabi F, Yunesian M. Challenges for better thesis supervision. *Med J Islamic Rep Iran* 2014; 28(35):1-9.
31. Scott J, Maw SJ. The role of the postgraduate student in delivering bioscience teaching. *Bio Science Education* 2009; vol (14): Available from: <http://www.bioscience.heacademy.ac.uk/journal/vol14/beej-14-3.pdf> (Accessed: 2015 Jan 12)
32. Hussain A. Supervisory and evaluation of research projects of graduate students-realities and requirements. *J Qual Technolo Manag* 2011; 7(2):123-37.
7. Armitage A. Supervisory power and postgraduate supervision. *Int J Manag Edu* 2006; 6(2):18-29.
8. Brown RD, Krager L. Ethical issues in graduate education: faculty and student responsibilities. *J High Educ* 1985; 56(4):403-18.
9. Russell A. Postgraduate research: student and supervisor views. The Flinders University of South Australia 1996.
10. Donald JG, Saroyan A, Denison DB. Graduate student supervision policies and procedures: a case study of issues and factors affecting graduate study. *Can J High Edu* 1995; XXV (3):71-92.
11. Borders DL. The good supervisor. ERIC Digest. Retrieved 1994, Nov 13 from website:http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/eric_docs2sql/content_storage_01/0000019b/80/15/c6/77.pdf (Accessed: 2015 Jan 11)
12. Moses I. Good Supervisory practice. *Can J High Educ* 1992; XXV (3):1-29.
13. Powles M. How's your thesis going? *Can J High Educ* 1989; XXV (3):1-29.
14. Moses I. Supervision of higher degree students- problem areas and possible solutions. *High Educ Res Devel* 1994; 3:153-65.
15. Beasley CJ (1999). Assisting the postgraduate research and writing process: Learning in context across disciplines. In K. Martin, N. Stanley and N. Davison (Eds), *Teaching in the Disciplines/ Learning in Context*, 35-41. Proceedings of the 8th Annual Teaching Learning Forum, The University of Western Australia, February 1999. Perth: UWA. <http://lsn.curtin.edu.au/tlf/tlf1999/beasley.html> (Accessed: 2015 Jan 12)
16. McQueeney E. The nature of effective research supervision. *J Furth High Educ Scotl* 1996; 20(1):23-31.
17. Polit DF, Beck CT. *Essentials of nursing research: appraising evidence for nursing practice*. 6th ed. Philadelphia, PA, USA: Lippincott Williams and Wilkins, 2006.
18. Lessing AC, Schulze S. Postgraduate supervision: a comparison of the perceptions of students and supervisors. *Acta Academia* 2003; 35(3):161-84.
19. Eman MT, Noshadi MR. Qualitative content analysis. *Pazhuhesh* 2011; 3(2):15-44. [Persian].
20. Morgan DL. Qualitative content analysis: a guide to paths not taken. *Qual Health Res* 1993; 3:112-21.
21. Guideline to research steps in PhD degree. Office of Graduate Studies, University of Welfare and Rehabilitation Sciences. Available from: http://uswr.ac.ir/uploads/1_37_77_1_19_rules2.pdf (16 June 2014). [Persian].
22. Supervising doctoral students. Humboldt-Universität zu Berlin. Available from: <http://www.hu-berlin.de/.../2011Supervising%20Doctoral%20Students.pdf> (accessed: 28 June 2014).

The expectations of supervisors in Iran University of Medical Sciences from PhD students in performing PhD thesis

Farbod Abadifard Azar, PhD, Professor of Health Services Management, Faculty of Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. dr_febadi@yahoo.com

***Tahereh Dehdari**, PhD, Assistant Professor of Health education, Faculty of Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran (*Corresponding author). dehdarit@yahoo.com

Laleh Dehdari, MSc Student of Statistics, Faculty of Mathematics Sciences, Yazd University, Yazd, Iran. asal8917@yahoo.com

Abstract

Background: Knowing the expectations of supervisors may affect the quality of graduate students' theses. The aim of this study was to explore expectations of supervisors from PhD students in the process of performing PhD thesis as a qualitative content analysis design (conventional method).

Methods: This qualitative study was conducted on 25 supervisor of Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran in 2014 which were purposefully selected and interviewed. All interviews were recorded and then transcribed.

Results: The mean age of participants was 48.6 (SD=6.60) yr. old. After analyzing and coding of data supervisors had 3 expectations from PhD students. These expectations consists of the task of students in the process of performing thesis with 5 categories (including selection of subject, preparation and registration of proposal, data collection, writing and defense of thesis and acceptance process of the article), essential pre-requisites for performing thesis with 5 categories (included acceptance supervisor, academic pre-requisites, unrealistic expectations from supervisor, needed cognitive-psychological skills and considering the time) and finally communication with 2 categories (included method of communicate with supervisor and meet the expectations of department).

Conclusion: Informing PhD students regarding the expectations of their supervisors, in the process of performing thesis may reduce unrealistic expectations and ultimately lead to an improved quality of thesis.

Keywords: Expectation, Supervisor, Qualitative research, PhD student, Dissertation